

gemeente
Goeree-Overflakkee

Startnotitie visie sociaal domein 2021

Op weg naar een toekomstbestendig sociaal domein

Inhoudsopgave

1.	Inleiding.....	1
1.1.	Startnotitie.....	1
1.2.	Waarom een duiding en herijking van de bestaande visie?	1
1.3.	Hoe? en Wat?	1
1.4.	Resultaten	1
2.	Tijdslijn en planning(en).....	2
2.1.	Tijdslijn	2
2.2.	Planning startnotitie	2
2.3.	Planning visie	2
2.4.	Planning 1 ^e uitvoeringsagenda 2022 en volgende jaren	3
3.	Integrale aanpak.....	4
3.1.	Visie sociaal domein.....	4
3.2.	Inwoner centraal	4
4.	Opgaven	5
4.1.	Toekomstbestendig Goeree-Overflakkee	5
4.2.	Vijf beleidsopgaven	5
4.3.	Cirkels van informele ondersteuning en professionele hulpverlening.....	6
5.	Kaders.....	7
5.1.	Financiën	7
5.2.	Communicatie	7
5.3.	Participatie	7
5.4.	Leidende principes	8
	Bijlage met voorlopige duiding begrippen	9
1.	Voorliggend veld	9
2.	Zelfregie, eigen kracht, zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid	9
3.	Inclusieve samenleving	9
4.	Verhouding tussen lokale samenleving en gemeente / burgerschap	9

Steller: H.P. (Eric) Godrie
Versie: definitief
Datum: 20 juli 2021
Registratienummer: Z-21-133612 / 137762

1. Inleiding

1.1. Startnotitie

Met deze startnotitie bieden wij u de mogelijkheid kaders te stellen voor de visie sociaal domein.

Achtereenvolgens wordt ingegaan op de tijdlijn en planning(en), de aanpak, de opgaven en de kaders. Dit in lijn met de u eerder aangeboden achtergrondinformatie in het kader van de startnotitie, op basis waarvan wij input hebben opgehaald voor deze startnotitie.

1.2. Waarom een duiding en herijking van de bestaande visie?

In de achterliggende 7,5 jaar is de 'Visie op de inrichting op het sociale domein' de leidraad geweest voor de inrichting van het sociaal domein. In die 7,5 jaar hebben we als gemeente ervaring opgedaan en zijn we met elkaar tegen vraagstukken aangelopen. Daarom is het nu een mooi moment om deze inzichten en ervaringen tegen het licht te houden en de huidige visie te duiden en te herijken met de kennis van nu om zo tot een toekomstbestendige inrichting van het sociaal domein te komen. De *duiding* is hierbij gericht op het scherper stellen van de huidige eigen gemeentelijke agenda ten aanzien van het totale sociaal domein, oftewel het linker/blauwe deel van de Praat- en ProcesPlaat Participatie. De *herijking* richt zich op het tegen het licht houden en wegen van de huidige visie.

De ambitie is dat de visie sociaal domein breed gedragen wordt, zodat iedereen zichzelf erin herkent en weet op welke wijze hij/zij bijdraagt aan een vitaal, aantrekkelijk en duurzaam eiland. Met het opzetten van een gedragen richting komen we tot optimalere inrichting en uiteindelijk verrichting in het sociaal domein voor de langere termijn.

1.3. Hoe? en Wat?

Het hoe en wat van de visie sociaal domein wordt concreet uitgewerkt in de 1^e uitvoeringsagenda 2022 en volgende jaren. Uitvoeringsagenda's bieden de mogelijkheid om te bepalen waar de accenten voor de kortere termijn (enkele jaren) worden gelegd. Zo kan de focus bijvoorbeeld worden bijgesteld als gevolg van politieke verschuivingen of ontwikkelingen in de samenleving of wet- en regelgeving.

1.4. Resultaten

Een 1^e tussenstap is deze startnotitie met duidelijke kaders op basis waarvan de visie sociaal domein kan worden opgesteld en uiteindelijk vastgesteld.

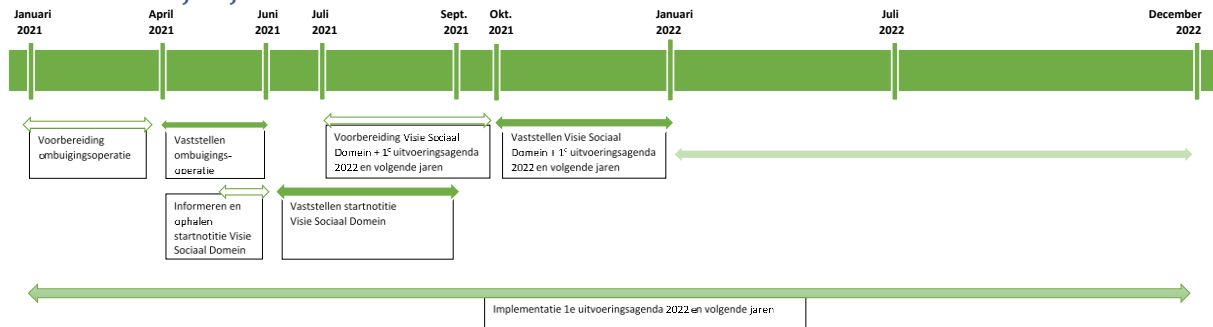
Een vervolgproduct is een breed gedragen duiding en herijking van de visie op het sociaal domein, waardoor de richting en de keuzen binnen het sociaal domein op strategisch niveau (bij raad, college en directie) op tactisch niveau (bij teamleiders en beleidsadviseurs) en op uitvoerend niveau (bij in- en externe uitvoerders) te begrijpen zijn. Een visie die is afgestemd met lopende en verwachte beleidsontwikkelingen en die aansluit op het bestuurlijk draagvlak (inclusief financiën) ten aanzien van het sociaal domein.

Het eindresultaat is een eigenstandige, pragmatische, nuchtere, inspirerende en beknopte visie sociaal domein, een leidraad voor ons handelen, die aansluit bij de veranderende samenleving en passend bij de toekomstige ontwikkelingen op Goeree-Overflakkee.

Het slotstuk is de 1^e uitvoeringsagenda 2022 en volgende jaren.

2. Tijdlijn en planning(en)

2.1. Tijdlijn

2.2. Planning startnotitie

De startnotitie is achtereenvolgens in de directie, het college en de gemeenteraad besproken. Eerst om te informeren en input op te halen en nu om de startnotitie vast te stellen. Tussentijds is de Adviesraad Sociaal Domein (ASDGO) geïnformeerd, op de hoogte gehouden en om advies gevraagd. Hiervoor is onderstaande planning gehanteerd.

Wie	Proces van informeren & ophalen	Proces tot vaststellen
ASDGO	Tussen donderdag 17 en woensdag 30 juni werkgroep Omgeving en overstijgende onderwerpen informeren	Werkgroep tussentijds geïnformeerd houden en adviesaanvraag op 15 juli met advisering tussen dinsdag 13 juli en maandag 9 augustus (tussentijds tijdens zomerreces)
Directie	Woensdag 9 juni	Woensdag 18 augustus
College	Dinsdag 15 juni	Dinsdag 24 augustus
Klankbordgroep Sociaal Domein gemeenteraad	Donderdag 1 juli	N.v.t.
Gemeenteraad	N.v.t.	Donderdag 23 september

2.3. Planning visie

Na de startnotitie wordt de visie opgesteld. De visie komt achtereenvolgens in de directie, het college en de gemeenteraad. Tussentijds wordt de Adviesraad Sociaal Domein (ASDGO) geïnformeerd, op de hoogte gehouden en om advies gevraagd. Hiervoor is onderstaande planning opgesteld.

Wie	Proces tot vaststellen
Directie	Woensdag 13 oktober
ASDGO	Adviesaanvraag op 5 oktober met advisering tussen dinsdag 5 oktober en dinsdag 19 oktober (tussen vergaderingen van 28 september en 2 november in)
College	Dinsdag 26 oktober
Klankbordgroep Sociaal Domein gemeenteraad	Donderdag 11 november
Gemeenteraad	Donderdag 25 november

2.4. Planning 1^e uitvoeringsagenda 2022 en volgende jaren

Deels parallel aan de visie en aansluitend op de visie wordt de 1^e uitvoeringsagenda 2022 en volgende jaren opgesteld. Deze wordt achtereenvolgens ter vaststelling aangeboden aan de directie en het college en zal vervolgens ter kennisname worden aangeboden aan de gemeenteraad en de Adviesraad Sociaal Domein (ASDGO).

Wie	Proces tot vaststellen
Directie	Woensdag 3 november
College	Dinsdag 16 november
Toesturen ASDGO	Maandag 6 december
Gemeenteraad	Donderdag 16 december

3. Integrale aanpak

In tegenstelling tot de 'Visie op de inrichting op het sociale domein 2013' stellen wij voor de visie sociaal domein integraal aan te pakken. Niet gericht op domeinen, maar op basis van opgaven dwars door het sociaal domein heen.

3.1. Visie sociaal domein

Vanuit de drie programmalijnen¹ en de visie is/wordt gewerkt aan een toekomstbestendig vitaal, aantrekkelijk en duurzaam eiland met een toekomstbestendig sociaal domein. De vijf opgaven vormen de pijlers van de visie. Opdrachten en projecten zijn vervolgens de uitwerking van de opgaven.

Implementatie van de visie vindt plaats in de verschillende verordeningen, beleidsregels, besluiten en uitvoeringsagenda's, maar vooral in de dagelijkse uitvoering in het sociaal domein.

3.2. Inwoner centraal

Deze cirkel vormt het vertrekpunt en het eindpunt: onze inwoner(s) van 0 tot 100+ jarigen. We faciliteren de inwoner in zijn/haar regie om binnen de kaders van de wetgeving het maximale uit zichzelf te halen en we scherpener de organisatie in het nemen van de faciliterende rol met het oog voor maatwerk.

We focussen ons daarbij met alle geledingen² op de leefwereld van onze inwoners in plaats van op de systeemwereld waarin we werken.

¹ De overkoepelende doelen van de gemeente: een vitaal, aantrekkelijk en duurzaam Goeree-Overflakkee.

² Medewerkers, leidinggevenden, directie, college en raad.

4. Opgaven

Voor de visie inhoudelijk is een eerste opzet ontwikkeld, waarin de eerste essentiële uitgangspunten zijn geformuleerd.

4.1. Toekomstbestendig Goeree-Overflakkee

Met onze samenwerkingspartners werken we aan een toekomstbestendig vitaal, aantrekkelijk en duurzaam eiland en een toekomstbestendig sociaal domein³.

In alle programma's, doelen en opgaven zijn we als organisatie aan het werk om het leven, wonen en werken op Goeree-Overflakkee voor eenieder zo prettig mogelijk te maken. En daarmee toekomstbestendig te maken en te houden. Dit geldt voor alle programma's en ook voor het sociaal domein. Het sociaal domein draagt bij aan een toekomstbestendig Goeree-Overflakkee.

Demografische ontwikkelingen, de transitie van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving en het betaalbaar houden van het sociaal domein vragen om doorontwikkeling. Een dergelijke doorontwikkeling, ook wel transformatie genoemd, is nodig om toe te werken naar een toekomstbestendig sociaal domein. De inzichten en het geleerde uit de achterliggende jaren moeten worden geborgd. De insteek van de duiding en herijking van de huidige 'Visie op de inrichting van het sociale domein' is onder andere om die inzichten en het geleerde te waarborgen, zodat we als gemeente nog beter in staat zijn om onze inwoners die het nodig hebben te bedienen.

Het gaat dan om duiding van onder andere begrippen als eigen kracht, zelfredzaamheid, inclusieve samenleving en de verhouding tussen lokale samenleving en gemeente. En herijking met een sterke, toegankelijke en meer preventieve positionering van het voorliggend veld⁴.

Normalisering is een begrip dat concreet in de jeugdwet is benoemd en noodzakelijk is om het sociaal domein (financieel) toekomstbestendig te maken. De uitdaging is om goed na te denken binnen welke kaders we als gemeente willen en kunnen werken, zodat de beschikbare (financiële) middelen ingezet worden op de juiste plek.

4.2. Vijf opgaven

In de geest van het participatiewiel van Movisie worden onderstaande vijf opgaven voor een toekomstbestendig sociaal domein van Goeree-Overflakkee vorm en inhoud gegeven.

1. Gezondheid en welzijn
We dagen inwoners uit om zo gezond mogelijke keuzes te maken, zodat ze een zo vitaal mogelijk leven kunnen leiden.
2. Gemeenschapszin en sociale veiligheid
We faciliteren en ondersteunen ontmoeting tussen inwoners, zodat we vitale en leefbare dorpen/wijken hebben waar inwoners zich thuis voelen, zichzelf kunnen zijn en naar elkaar omzien.

³ Toegankelijk en betaalbaar.

⁴ Georganiseerd ondersteunend aanbod dat vrij toegankelijk is zonder indicatie of besluit van gemeente of huisarts. Er wordt in overleg met betrokken samenwerkingspartners nog gezocht naar een mogelijk meer passende term.

3. Eigen regie en veerkracht
Wanneer nodig dagen we uit, faciliteren en ondersteunen we eigen regie en veerkracht van inwoners, zodat de inwoners hun leven kunnen leven zoals zij dat zelf willen.
4. Groei en zelfontplooiing
We ondersteunen inwoners een leven lang te leren, zodat zij op hun eigen niveau uit zichzelf kunnen halen wat ze willen halen.
5. Zorgen voor inwoners in een kwetsbare positie
We leveren zo regelarm mogelijk adequate zorg, zodat inwoners met een hulpvraag in een kwetsbare periode in hun leven zo snel en effectief mogelijk geholpen worden.

4.3. Cirkels van informele ondersteuning en professionele hulpverlening

Cirkel van informele ondersteuning

Voor de inwoners van Goeree-Overflakkee stimuleren we informele ondersteuning.

We versterken de eigen kracht van onze inwoners en/of vitaliseren hun netwerk. Dat doen we via hun directe sociale omgeving, die bestaat uit mantelzorgers, maatschappelijke organisaties, verenigingen, kerkgenootschappen en dergelijke.

Cirkel van professionele hulpverlening

Voor de inwoners die professionele ondersteuning nodig hebben, zetten we primair algemene (collectieve) voorzieningen in.

Secundair zetten we individuele specialistische voorzieningen in.

5. Kaders

Wij stellen u voor de visie sociaal domein binnen onderstaande kaders op het gebied van financiën, communicatie, participatie en leidende principes visie vorm en inhoud te geven.

5.1. Financiën

Algemeen uitgangspunt is dat nut en noodzaak bepalend is voor de voorgestelde uitgaven. De huidige richtlijn is de omvang van het deel van het gemeentefonds dat bedoeld is voor het sociale domein. Kanttekening hierbij blijft dat er in het sociaal domein sprake is van enkele open-einde-regelingen. De gevraagde voorziening moet dan verstrekt worden ongeacht het budgettaire kader.

De sinds 2015 aan het gemeentefonds toegevoegde gedecentraliseerde gelden worden ingezet ten behoeve van het sociaal domein. Deze bedragen worden jaarlijks volgens de berekening van de algemene uitkering herleid. Of dit na de herijking van het Gemeentefonds in 2023 ook nog mogelijk is, is nog niet bekend.

Jaarlijks wordt bij de jaarrekening het saldo van de ontvangen bedragen en de bijbehorende gemaakte kosten van de gedecentraliseerde gelden verrekend met de reserve Sociaal Domein. Dit heeft de afgelopen jaren zijn nut bewezen ten opzichte van andere gemeenten. De huidige stand van zaken is ongeveer € 2 miljoen euro, waarvoor nog geen aanwending is besloten.

De met de kadernota 2022 geaccordeerde quick-wins sociaal domein zullen in de 1^e uitvoeringsagenda 2022 en volgende jaren worden geborgd.

Wij stellen voor om het basisprincipe van nut en noodzaak te handhaven. Ten aanzien van de reserve Sociaal Domein stellen wij voor deze te maximaliseren op € 2,5 miljoen, mede te benutten voor de transformatie (uitvoeringsagenda 2022 en volgende jaren) en als deze daarna niet meer of minder nodig is af te bouwen. Te heroverwegen vanaf 2026.

5.2. Communicatie

De communicatie rond de duiding en herijking van de visie sociaal domein begint met het informeren over de inhoud. Wat verandert er? Wat zijn de ontwikkelingen? De herijking vraagt aan de andere kant ook om het veranderen van gedrag, of op zijn minst een aanpassing in de houding. Het stimuleren van positieve gezondheid, focus op het voorliggende veld, elkaar bijstaan en tot op zekere hoogte zelfredzaamheid zijn doelen waar met communicatie op gestuurd kan worden. Dat betekent bij 'problemen' niet als eerste bij professionals aankloppen voor hulp, maar uitgaan van eigen kracht en kijken in het eigen (sociale) netwerk. Gedragsverandering vraagt om langdurige trajecten en communicatie is slechts één van de middelen op het doel te bereiken. Het delen van goede voorbeelden en herkenbare situaties draagt bij aan begrip en kan mensen ook activeren. Een belangrijke randvoorwaarde voor succesvolle communicatie is dat de juiste en actuele informatie beschikbaar is om bijvoorbeeld het voorliggende veld zichtbaar te krijgen. De partijen moeten elkaar (weten te) vinden en bereid zijn om over de 'grenzen' van hun eigen organisatiebelangen of taakstelling heen te kijken.

5.3. Participatie

We duiden en herijken de gemeentelijke/'blauwe' agenda. Het is hierbij van belang de visie te formuleren binnen de financiële kaders. Deze visie kan met de uitwerking in de 1e uitvoeringsagenda worden getoetst bij de samenwerkingspartners. Dit is mogelijk in de reguliere gesprekken met daarbij de vragen: 'Dit zijn de kaders. Missen we iets? Hoe zouden jullie hier invulling aan kunnen geven?'

Het is voor de (h)erkenning sterk om hierbij voorbeelden aan te reiken zoals bijvoorbeeld recent vanuit Ooltgensplaat, waarbij informele ondersteuning en professionele hulpverlening gezamenlijk de inwoners met een brochure hebben benaderd met de lokale mogelijkheden.

5.4. Leidende principes

Bij de visie sociaal domein kiezen we voor leidende principes⁵. Wat zijn leidende principes?

1. Het zijn vuistregels die richting geven aan beleid en uitvoering.
2. Ze bieden handelingsperspectief voor professionals.
3. Ze geven antwoord op de hoe-vraag, maar zijn geen doel op zich.
4. Ze kunnen over transformatiedoelen gaan of over waarden en identiteit.
5. Ze helpen bij het maken fundamentele financiële keuzes.
6. Ze zijn onderdeel van een beleidstheorie.

Functies leidende principes:

- Helpen om de beoogde maatschappelijke effecten te bereiken.
- Helpen om de doelen te vertalen naar structuren en werkprocessen (ofwel de inrichting) en vervolgens naar uitvoering van activiteiten (ofwel de verrichting).
- Zijn de linking-pin tussen de visie en de doelen van de gemeente en de vertaling naar inrichting en verrichting.
- Gelden voor de gehele organisatie: uitvoering, beleid, teamleiders, financiën, control, directie, wethouder, college en gemeenteraad. Maar ook aanbieders, adviesraad en inwoners krijgen er mee te maken.
- Zijn daarmee ook door te voeren in de inkoop en het partnerschap met zorgaanbieders.
- Vragen een continue dialoog en de wil om van en met elkaar te leren de principes toe te passen. Toepassen om te bereiken waar het allemaal om te doen is: de maatschappelijke resultaten voor onze inwoners!

Op basis van 'de visie op de inrichting van het sociale domein' en op basis van de ervaringen van de afgelopen jaren stellen wij voor de volgende leidende principes herkenbaar terug te laten komen in de visie en de 1^e uitvoeringsagenda 2022 en volgende jaren, zodat we op basis hiervan inhoudelijke beleidskeuzes kunnen toetsen en waar nodig prioriteiten kunnen stellen.

1. Iedere inwoner kan opgroeien, leven en meedoen in een veilige omgeving.
2. We kijken vanuit de menselijke maat, zonder vooringenomenheid en we helpen om de hulpvraag scherp te krijgen.
3. We zijn er op tijd bij en we bieden hulp zo licht als mogelijk, zo zwaar als nodig.
4. We sturen op maatschappelijke effecten (sociale zakelijkheid) en zetten financiën op een verantwoorde manier in.
5. We werken volgens de beginselen van positieve gezondheid.
6. We werken samen met onze samenwerkingspartners⁶ aan de sociale netwerkstructuur met de nadruk op een laagdrempeliger en meer preventieve positie van het voorliggend veld.
7. We bekijken uitdagingen elke keer opnieuw op een integrale, innovatieve en vernieuwende wijze om de meeste efficiënte en adequate vorm van ondersteuning of beleid uit te voeren.
8. We leren aansluiten bij de leefwereld van onze inwoners in plaats van de systeemwereld waarin we werken.

⁵ Handreiking Movisie: Leidende principes geven richting aan het sociaal domein

⁶ Denk aan scholen, woningbouwvereniging, kerkgenootschappen, bedrijfsleven, verenigingen/vrijwilligers, zorgaanbieders en welzijnsinstelling

Bijlage met voorlopige duiding begrippen

Met deze startnotitie zijn de eerste begrippen voor de visie geladen en geformuleerd. Begrippen die in de visie verder worden uitgebreid en verdiept.

1. Voorliggend veld

Het geheel van collectieve voorzieningen en het gehele netwerk van vrijwilligers en professionals die vrij toegankelijk beschikbaar zijn in onze lokale samenleving om inwoners te helpen op eigen kracht en naar eigen tevredenheid aan de samenleving deel te nemen.

2. Zelfregie, eigen kracht, zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid

Begrippen als zelfregie, eigen kracht, zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid zijn in een kennisdossier van Movisie als volgt geduid:

Begrip	Kern	Kernvraag
Zelfregie	Zelf bepalen	Wat wil ik?
Eigen Kracht	Zelf kunnen	Wat kan ik?
Zelfredzaamheid	Zelfstandig mee kunnen doen	Is compensatie nodig?
Eigen verantwoordelijkheid	Zelf moeten of mogen	Wat moet of mag ik zelf doen?

Zelfregie gaat dus om zelf beslissen over het leven en eventuele ondersteuning daarbinnen. Het gaat om zelf bepalen, niet om zelf doen. Movisie heeft het begrip zelfregie meer concreet uitgewerkt in de vier elementen in onderstaande tabel.

Elementen van zelfregie	Betekenis voor inwoner	Betekenis voor een eventuele professional
Eigenaarschap	De inwoner beslist en heeft de leiding	De professional volgt
Eigen Kracht	De kracht van de inwoner is minstens zo belangrijk als zijn/haar problemen	De professional toont vertrouwen en vraagt naar kracht
Motivatie	De motivatie van de inwoner, een goed leven in eigen ogen, is de enige maatstaf voor wat een goede keuze is	De professional helpt de inwoner zijn motivatie te vinden
Contacten	Contacten met anderen zijn cruciaal voor inwoners	De professional ondersteunt bij het in kaart brengen en versterken van contacten

3. Inclusieve samenleving

Een inclusieve samenleving is een directe leefomgeving waar iedereen kan meedoen, ongeacht leeftijd, culturele achtergrond, gender, inkomen, talenten of zogenoemde beperkingen.

4. Verhouding tussen lokale samenleving en gemeente / burgerschap

De verhouding tussen lokale samenleving en gemeente wordt ook wel burgerschap genoemd. Onder burgerschap verstaan we de manier waarop mensen deelnemen aan de maatschappij en die helpen vormgeven. En het dus door inwoners zelf nemen van verantwoordelijkheid voor het oplossen van maatschappelijke vraagstukken in de eigen omgeving, door zelf initiatieven te organiseren.

Gemeente Goeree-Overflakkee
Koningin Julianaweg 45
3241 XB Middelharnis
Postbus 1
3240 AA Middelharnis
T. 14 0187
info@goeree-overflakkee.nl
www.goeree-overflakkee.nl